

pulsen

kultur@ta.no

Nå angrer Drake

CANADA: Drake angrer på et par ting i sin lange karriere – og en av dem er at han har navngitt eksene sine i låter. Han er heller ikke glad i at han gikk ut mot eldre rappere i tidligere sanger. Det gjør at Drake ikke liker å høre på enkelte av sine gamle låter, som «Weston Road Flows», fortalte han til Lil Yachty på «Moody Conversations» på YouTube, ifølge ETCanada. – Det er kanskje de to tingene jeg ser tilbake på på og tenker «kanskje jeg kunne klart

meg uten det, å drite ut folk for alder eller forstyrre noens liv», sier Drake. Han understreket at tekstene aldri var ille ment, men at han en gang ble konfrontert av en av sine ekskjæresten. – Noen sa til meg en gang: «Du vet, det er ikke nødvendigvis det du sier om meg, det er det at du sa det.», forteller Drake. Han medgir at følelsene noen ganger tar overhånd, og at han trenger å øse dem ut, selv om han prøver å stoppe det. **NTB**

– Det er feil ferje

BEGGE SIDER: Slik ser medaljens front og bakside ut.

FOTO: SKJERMDUMP SAMLERHUSET

TINN: Lokalhistoriker Bjørn Iversen sier det er feil ferje som er avbildet på den nye minnemedaljen til Samlerhuset. – Uverdig, det ligger tross alt 18 mennesker på bunnen av Tinnsjøen, sier han.

JARLE PEDERSEN
jarle.pedersen@ta.no

Samlerhuset ga ut denne minnemynten i 2015, men i anledningen 80-årsmarkeringen av en av 2. verdenskrigs viktigste sabotasjeaksjoner har de nylig relansert den som en minnemedalje i en mye større utgave. – Jeg har stor respekt for mennesker som ønsker å hedre historiske hendelser, men da må fakta være korrekt, sier Iversen.

I denne saken forteller han om de verste feilene som noen har klart å komme opp med.

Det var Iversen som tidlig på 1990-tallet foreslo at det ble satt opp et minnesmerke langs Tinnsjøen der ferja Hydro ble senket av norske motstandsmenn 20. februar 1944. Det var også Iversen som hadde ideen om å grave frem Tungtvannskjelleren på Vemork. Minnesmerket langs Tinnsjøen er senere flyttet nærmere fylkesveien – også på initiativ fra Iversen – fordi han mente det var uverdigg at forbipasserende

brukte området bak minnesteinen til å gjøre sitt fornødne.

Uverdigg

– Flott at man hedrer andre, men da mener jeg man bør gjøre det mer helhjertet og korrekt enn det denne minnemedaljen gjør. Vi har jo sett opp gjennom årene en rekke halvhjertede forsøk på å promotere sabotasjeaksjonene, men med en rekke feil, sier han.

– I dette tilfellet handler det om feil ferje. Jeg tenker at hvis du skal «hogge slike minner i stein», må man være mer nøyaktig. Ammonia og Hydro er tross alt to vidt forskjellige ferjer.

– Hvordan vet du at det er feil ferje?

– Bare basert på silhuett og størrelse er det lett å se at dette ikke er Hydro. Hydro sin takkonstruksjon hadde en markant knekk, mens Ammonia hadde nærmest et flatt tak. I tillegg er det veldig stor forskjell på lengden på ferjene – Ammonia er mye større. Den hadde også et mye lengre overdekk enn Hydro.

Ammonia er 230,6 fot lang og 35,2 fot bred, mens Hydro var 172,6 fot lang og 31,5 fot bred. Hydro ble bygget på Tinnoset av Akers mekaniske verksted i 1914. Ammonia ble bygget på Tinnoset av Moss værft & dokk i 1929.

– Dekket var også annerledes og ser man på detaljene er skutesidene forskjellige. Forestill deg at noen vil hedre de omkomne etter Titanic og bruker

GIGANTMEDALJE

«Kampen om tungtvannet hedres med gigantmedalje i massiv bronse – hele 61 millimeter stor og over 100 gram». Slik selges den nye minnemedaljen på samlerhuset.no. I følgeteksten står det at «Den 27. februar 2023 er det hele 80 år siden Vemork-aksjonen foregikk. Sabotasjeaksjonen ble utført for å hindre Hitler-Tyskland i å få tak i tungtvannet som ble produsert på Vemork-anlegget i nærheten av Rjukan. For de allierte styrkene var dette en av de viktigste sabotasjeaksjonene i Europa under 2. verdenskrig, da de fryktet at det norske tungtvannet ville brukes til å utvikle tyske atomvåpen».

Videre heter det: For kun 199 kroner (+ 39 kroner i frakt) kan du nå sikre deg en massiv krigsminnemedalje som hedrer den heltemodige innsatsen. Minnemedaljen har et eksepsjonelt detaljert dybdepreg du sjelden har sett maken til. Det storslåtte motivet viser motstandshelten Leif Tronstad i forgrunnen, med sabotørene på ski mot Vemork-anlegget i bakgrunnen. Bli med å hedre den viktige aksjonen – spar 441 kroner! (ordinær pris 640 kroner).

LETT Å SE: Bjørn Iversen mener det er lett å se forskjellen på Ammonia og Hydro. Ammonia til venstre.

en båt med tre skorsteiner. Da tror jeg du ville fått noen på nakken og dette er samme sak. Jeg får ingen Hydro-følelse når jeg ser på denne minnemedaljen, sier Iversen.

– Dette er uverdigg, det ligger tross alt 18 mennesker på bunnen av Tinnsjøen, sier han.

Feil blir til sannhet

Iversen eier to samleobjekter som er ganske presise modeller av Ammonia og Hydro. Da ser man veldig godt forskjellene.

Han er 100 prosent sikker på at minnemedaljen ikke kan forestille Hydro.

– Den store vesensforskjellen er jo at Ammonia var mye mer forseggjort, den var Hydros indrefilet, sier Iversen.

– Hvorfor er det så viktig at slike detaljer må være korrekt?

– Fordi faren er at når alle disse feilene blir etablerte, blir de til slutt en sannhet. Hvis en feil blir gjentatt mange nok ganger, blir jo det en sannhet. Jeg synes man bør kunne ta seg litt bedre

tid til å se på tegninger og snakke med de som på en måte skal være referansepunkter for dette her. Så kan man jo kalle det flisespikkeri, men når Samlerhuset går til det skritt å lage noe så fint som denne minnemedaljen, så tenker jeg også at man bør ha tunga rett i munnen.

Eksempler på feil

Iversen har sett mange eksempler på feil når det kommer til sabotasjeaksjonene Rjukan er verdensberømt for.

Spellemanns yngste med i kampen

OSLO: I den harde kampen om Årets låt under Spellemannsprisen er to tenåringsgutter med: Capow x 2G, som sammen med Beethoven trår til med «Sør-Afrika».

Bruno Capodistrias, som er Capow, og Imanuel Kimani, alias 2G, hadde stilen inne da de stilte på offentliggjøringen av Spellemannsprisen i Oslo fredag formiddag.

De er nominert til den gjeve prisen

Årets låt sammen med Beethoven, og deres «Sør-Afrika» må kappes med blant andre Ballinciagas «Dans på bordet», Råmons inntrengende «Ok jeg lover», Undergrunns «Italia», Vinnis «Glorie» - og ikke minst Karpes «Paf.no».

- Det er helt sykt egentlig, noe vi ikke hadde forventet i det hele tatt. Helt surrealistisk, sier Imanuel Kimani til NTB, mens Bruno Capodistrias legger til:

- Vi er veldig glade og takknemlig for dette. Det er helt utenkelig.

De begynte med å lage musikk hjemme på rommet, og så «ble det litt stort plutselig», er guttas enkle og greie forklaring. De gjorde det stort på TikTok med «31. etasje»-låten sin. Så lette Beethoven dem opp i sosiale medier - og sendte melding.

- Vi hadde hørt på låten deres «31. Etasje» lenge, og synes den var kul, har Beethoven sagt til 730.no om hvorfor de tok kontakt med Capow x 2G.

NTB

NOMINERT: Spellemanns yngste er Capow x 2G, som er Bruno Capodistrias (Capow) og Imanuel Kimani (2G).

NTB

som er avbildet

FOTO: JARLE PEDERSEN

FEIL HÆR: Norsk Industriarbeidermuseum og Storytel Escape AS presenterte det nye kunnskapsspillet «Gunnerside» gjennom å sette en soldat fra den sovjetiske hæren foran Vannstoff-bygget på Vemork.

FOTO: RA

• Vannstoffene har - i krigssammenheng - blitt fremstilt med en svær UB-kolonne mot vest. Det var en konstruksjon som kom i 1957.

• Enkelte har fremstilt det som sabotasjeaksjonen skjedde inne i kraftstasjonen.

• Gunnar Sønsteby har blitt kalt Gunnar Sønstebø. Claus Helberg er blitt til Carl Helberg.

• Et dataspill om Vemorkaksjonen ble frontet av en soldat med russisk uniform som skal forestille en norsk motstandsmann.

• En brosjyre som ble laget til turister inneholdt over hundre feil.

• Informasjon om operasjon Gunnerside (Vemorkaksjonen) skulle oversettes til engelsk. Resultatet ble «Operation Gunnerpage».

• Motstandsmannen Gunnar Sønsteby fra Rjukan var medlem av Oslo-gjengen, men er mange ganger blitt tilknyttet tungtvannsakksjonen på Vemork. Han var aldri der i den forbindelse.

• Soldater med HV-uniform har blitt fremstilt som motstandsmenn. Heimevernet ble opprettet etter krigen.

- Skal man hedre noen så må man gjøre det rett og riktig. Alt-så, hvor er yrkesstoltheten her? Om man ikke kan alt dette selv så må man i hvert fall linke seg opp mot folk som kan det. Det finnes jo nok av referansemuseer og personer på dette, sier Iversen.

- Dette handler egentlig om respekt. Hvem er det vi hedrer?

Er det Hydro-ferja eller Ammonia? Er det Carl Helberg eller Claus Helberg? Rjukan og Notodden har i dag verdensarvstatus og det forplikter. Historiene herfra er så unike og spektakulære at vi ikke trenger å sprite de opp.

Iversen er heller ikke spesielt glad i all kommersialiseringen som sabotøraksjonene og krigshistorien genererer.

- Noen ganger virker det som det ikke handler så mye om å hedre noen, men å selge et produkt. Det har vært laget mye rart gjennom årene. Det virker som det meste kan dynkes i tungtvann, Vemork og krig og alt mulig rart. Det synes jeg er litt uheldig, man kan hedre på andre måter. Ved å sette opp minnesmerker og ha et seremonier. Skrive faglitteratur og ha et miljø rundt det. I dag er det blitt for mye Walt Disney.

Iversen minner om at historiene de forvalter skal vare i evig og alltid.

- Roter vi dette til for mye, blir vi jo latterliggjort. Ta «Gunnerpage» - vi fikk oss en god latter ja, men dette serverer vi altså turister.

Iversen har ikke noe problem med å skryte av Samlerhuset sin nisje i markedet. Han skulle bare ønske at det ellers flotte arbeidet deres var korrekt.

Dette svarer Samlerhuset

- Takk for henvendelsen knyttet til medaljen. Vi formidler historie via mynter og medaljer, mens andre formidler his-

torie via bøker eller filmer, og på lik linje med at det i filmer innimellom foretas grep for å tilpasse formatet, så gjelder det også for medaljer, opplyser Anne Kathrine Brødholt til TA via SMS.

- Jeg har på nåværende tidspunkt ikke lyktes i å snakke med kunstneren som står bak designet, og er ikke i stand til å verken bekrefte eller avkreftede påstandene du refererer til i sin helhet. Denne medaljen ble først ble utgitt for åtte år siden, omkring 2015, og vi har ikke lenger referansemateriellet som ligger til grunn. Det jeg kan si på generelt grunnlag, er at illustratør er svært dedikert illustratør med dokumentariske egenskaper, og vår erfaring er at han alltid setter seg grundig inn i historiene han gjengir og illustrerer.

- Det benyttes så langt det lar seg gjøre flere referansebilder (flere bilder) som grunnlag for illustrasjonsarbeidet. Når det er sagt vil man alltid ha frihet til kunstneriske tilpasninger og et rundt format som en medalje utgjør, kan være en vanskelig flate å illustrere. En medalje er videre et flatt format, med relieff, og dybdeillustrasjoner på en flat flate kan noen ganger føre til at gjengivelser blir litt utfordrende. Sammenlikne det gjerne med et flatt kart og en globus. En medalje er jo et flatt format med relieff og ingen 3D-modell, og som sagt foretas det ved behov nødvendige tilpasninger.